

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	9
1. Wstęp.....	9
2. Przedmiot, cel i zakres pracy.....	11
3. Metodyka badań	15
4. Stan badań	16
5. Objasnienie wybranych pojęć	21
Część I. BEZPIECZEŃSTWO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA – RYS HISTORYCZNY ROZWOJU STRUKTUR MIEJSKICH NA ŚWIECIE ORAZ W POLSCE	
1. Powojenny rozwój miast w krajach wysoko rozwiniętych – czynniki i procesy decydujące o bezpieczeństwie i poczuciu bezpieczeństwa	25
1.1. Koncepcje rozwoju miast XX wieku.....	27
1.2. Wielkie osiedla mieszkaniowe. Realizacje mieszkaniowe modernizmu	28
1.3. Procesy suburbanizacji – amerykański sen – własny dom na przedmieściach	30
1.4. Nurt krytyczny powojennych procesów urbanizacyjnych, nowoczesnych przestrzeni miejskich.....	32
1.5. Współczesność – nowe zjawiska i problemy	34
1.6. Uczucie strachu a kształtowanie krajobrazu miejskiego.....	36
1.7. Wpływ przemian w krajobrazie miejskim na życie codzienne i aktywności mieszkańców	37
2. Zabudowa polskich miast.....	41
2.1. Okres powojenny – kształtowanie jakości zabudowy mieszkaniowej w Polsce – nowe struktury przestrzenne i programy społeczne w obliczu zmian ustrojowych.....	41
2.2. Polityka związana z gospodarką przestrzenną po transformacji ustrojowej	48
2.3. Typologia zabudowy wielorodzinnej – ocena w aspekcie bezpieczeństwa	51
Część II. W POSZUKIWANIU POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA – UWARUNKOWANIA KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI ZBUDOWANEJ W KONTEKŚCIE JEJ JAKOŚCI BEHAVIORALNEJ	
1. Aspekt społeczny – czynniki demograficzne i kulturowe.....	57
1.1. Współczesne tendencje	57
1.2. Doświadczenia polskie	58
2. Aspekt prawny – podstawy prawne kształtowania środowiska zbudowanego w Polsce.....	60
3. Psychologia środowiskowa – odniesienie do zagadnień bezpieczeństwa w przestrzeni ludzkiego życia w środowisku zurbanizowanym.....	61

3.1. Potrzeby ludzkie a zachowanie	62
3.2. Interakcje człowiek-środowisko jako problemy badawcze związane z poczuciem bezpieczeństwa.....	63
3.3. Prywatność i terytorialność	64
4. Wybrane teorie istotne dla rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych w aspekcie bezpieczeństwa.....	66
4.1. Teoria struktury przestrzeni urbanistycznych Kevina Lyncha.....	66
4.2. Koncepcja elementów krystalizujących kompozycję architektoniczną Kazimierza Wejcherta	67
4.3. Język wzorców, teoria syntezy formy Ch. Alexandra.....	68
4.4. Stresory percepcyjno-przestrzenne	69
4.5. Teoria dystansów, terytorialności	69
4.6. Hierarchizacja przestrzeni	70
5. Koncepcje dotyczące problemu bezpieczeństwa w środowisku przestrzennym	71
5.1. Badania nad przestrzenią bezpieczną – wybrane teorie, idee i sylwetki badaczy.....	71
5.2. Przestępstwa na terenach zurbanizowanych.....	80
5.3. Zjawiska patologicznych zachowań w obszarach mieszkaniowych	86
5.4. Idea Crime Prevention Through Environmental Design, CPTED, strategie działań na rzecz bezpiecznych przestrzeni	91
5.5. Brytyjskie programy: Secured by design i Safer Places	96
5.6. Bezpieczeństwo. Zagadnienia prawne	101
Część III. ŚWIADOME KREOWANIE BEZPIECZNEJ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA	
1. Elementy przestrzeni zbudowanej w kontekście odczuć, zachowań i zjawisk niepożądanych.....	105
1.1. Struktura i kompozycja	105
1.2. Elementy architektoniczne wyznaczające granice terytorium	108
1.3. Lokalizacja i komunikacja	112
1.4. Przestrzeń wewnątrzosiedlowa	115
1.5. Zieleń w miejscu zamieszkania.....	126
1.6. Parkingi	133
1.7. Wejście do budynku	134
1.8. Inne zagadnienia związane z kształtowaniem przestrzeni osiedlowej	139
1.9. Podsumowanie	146
2. Własne badania jakościowe in situ.....	147
2.1. Wprowadzenie do badań – wybór metody: metoda badawcza POE.....	148
2.2. Zastosowane techniki i narzędzia badawcze.....	149
2.3. Etapowanie badań	150
2.4. Organizacja badań: zbieranie danych o badanych obszarach, o sposobie przeznaczenia i użytkowania terenu. Opis występujących czynników negatywnych.....	151
3. Kryteria badawcze.....	156

4. Analizy eksperckie środowiska zamieszkania. Ocena czynników architektoniczno-urbanistycznych wpływających na bezpieczeństwo.....	161
5. Opis materiału badawczego	162
A. Osiedle mieszkaniowe im. Franciszka Zubrzyckiego w Gliwicach.....	162
B. Kwartal historycznej zabudowy: ul. Częstochowska, Konarskiego, Piramowicza.....	198
C. Zespół zabudowy wielorodzinnej przy ulicy Jana Pawła II w Gliwicach.....	213
PODSUMOWANIE I WNIOSKI	243
BIBLIOGRAFIA.....	251
ANEKS. Analizy eksperckie wybranych zespołów budynków wielorodzinnych.....	263
SPIS RYSUNKÓW W JĘZYKU ANGIELSKIM.....	277
Streszczenie	279